

MAROSVÁSÁRHELY ÉS VÁRTEMPLOMA

szerkesztette:

MEDVIGY ENDRE

Budapest 1990.

2002-8120

TAMÁSI ÁRON:

HŐSÖKHÖZ, NEHÉZ IDŐBEN

A Vásárhelyi Találkozó elnöki megnyitója

Marosvásárhely, 1937. október 2.

Testvérek, magyar férfiak!

Mint sziklára szállott hegyi madár, itt elöttetek is egy ember áll, ki az egyedülvalóság és az alkotó álmódosítás felhőiből leszállott erre a vásárhelyi sziklára, hogy onnét jelenthesse mostoha idő jár az ő hegyi országában.

Igen, mostoha idő jár reánk ebben az országban.

A hatalom felé nyitott és megsebzett szívvel s a magyarság felé sorsközös- séget vállalva mondja ezt egy ember, ki népének szolgálatában ezen a helyen nem a hivatását, hanem a kötelességét teljesíti. De a magyar történelemben igen gyakran megtörtént, hogy költők és írók álltak a dobogóra s onnét követelték közösségük számára a honpolgári jogokat és embertestvéreik számára, magyar és idegen elnyomótól, egyaránt, az emberi szabadságot.

Kötelességszerűen ezt teszem én is.

S valahányszor író cselekszi ezt és nem politikus, teljes bizonyossággal tömegek szenvednek és forrongásban van valami nagy veszedelem, mely ellen népek és hatalomnak egyaránt védekeznie kell.

Testvérek! Európában ma negyvenmillió ember él kisebbségi sorsban. Nyu- godtan állíthatom, a szónak igazán ősi és szenvedő értelmében, hogy ez a negyvenmillió ember ma Európa igazi kereszténysége. Azok a népek, amelyek olyan szerencsések, hogy önálló hatalmi formában élhetnek, mindenekelőtt anyagi javakért és nagyobb hatalomért küzdenek. De ez a negyvenmillió ember nem hatalomért küzd és nem bőséges anyagi javakért, hanem egyszerűen olyan elemi, nemzeti és emberi jogokért, amelyek vita nélkül megilletik ennek a világnak minden lényét, akit bármilyen nyelven embernek neveznek.

Ebből a negyvenmillióból legalább másfélmillió magyar ember román hata- lom alatt él. Mi ennek a küszködő nagy tömegnek önkéntes követői vagyunk. Felelőségünk tudatában jöttünk egybe az ország minden részéből. A tisztaszán- dékú ember ősi hitével, a szellem bátorságával és egy szabadságát szerető nép nyíltságával meg akarjuk beszélni másfélmillió ember ügyét. Meg akarjuk

beszélni, rá akarunk mutatni a kivezető utakra, majd pedig a munka és a szolgálat példájával elől akarunk járni a megmutatott kivezető úton.

A magányos gond és a vívódás, melynek gyümölcset ez a terem öleli most körül, egy székely falon falusi ház szobájában talált először szót és betűt. Akinek hivatása álmodni és írni: ott álmodott és írt először cselekvő ifjúságáról. S aki tovább nem a hivatását, hanem a kötelességét teljesítette, az most boldogan teheti azt a kijelentést, hogy az erdélyi magyarság fiatal férfiai megértették a vívódás kiáltó szavát és megérezték, hogy cselekedni kell.

Az első cselekedet megtörtént: az erdélyi fiatal magyar szellemiség hordozói nagy számban megjelentek a Vásárhelyi Találkozón.

Megállapítom, hogy új helyzetünkben, tizennyolc esztendő alatt, mi kíséreltük meg először, hogy szabad formában, minden hatalmi vagy érdekbefolyástól függetlenül, egybegyűljön az érett ifjúság. És a háború óta mi szorgalmaztuk először, hogy ez az egybegyűlés olyan legyen, amely magyar társadalmunk minden színét tükrözze.

Mind a két kísérletünk sikerrel járt: vagyis nyilvánvalóvá lett, hogy világnézeti, vallási és osztálykülönbség nélkül társadalmunk minden rétegének érett ifjúsága átérzi a közös sors és a nemzeti felelősség gondolatát. Átérzi és megjelenésével bizonyítja, hogy az előítéletek és a testvérgyengítő harcok mindenekelőtt mesterségesek voltak. E történelmi jelentőségű jelentkezés után rajtunk a felelősség, az összesen és az egyéneken egyaránt, hogy a lehetőségből közös munka, a közös munkából erős magyar társadalom és az erős magyar társadalomból helytálló nemzeti erő teljesebben ki.

Nincs véleményeltérés közöttünk abban, hogy társadalmunk keretén belül az egymással szemben folytatott osztályharcnak el kell tűnnie, ha nemzeti érdekekről van szó. A világnézeti harcoknak is a közös nemzeti érdekek síkján el kell némulniuk. Mert ha láttuk és éreztük, mint ahogy ma is látjuk és érezzük, hogy a román pártok és uralkodó osztály világnézeti különbség nélkül egyaránt résztvesz a mi népünk sanyargatásában, akkor nekünk is egyetemlegesen s világnézeti különbség nélkül kell védekeznünk.

S ha ennek a sorsszerű összefogásnak a szükségességét még jobban hangsúlyozni lehet, akkor félreértés nélkül hangsúlyozzuk abban a munkában, amelyet társadalmunk átforgalmazása megkíván. Amikor ennek a munkának elvégzésére közösséget sürgetünk, mindenesetre meg kell jelölnünk azt a világnézeti formát, amelyet egy kisebbségi nép magáénak vallhat. Kétségtelen, hogy a liberális demokráciának ma már nálunk sincs meg az a biztosan megjelölhető és félre nem érhető fogalma, amelyet valamikor takart. Demokráciáról szólva, ma már két ember nem érti meg egymást, hiszen egyformán demokráciát mond a fasizmus vezére, és az angol felelős államférfi. Mit tegyünk hát?

Leghelyesebbnek látszik, ha visszamegyünk a tudományhoz, mely szerint a demokrácia az összes erkölcsi, szellemi és anyagi javak igazságos és helyes felhasználása a társadalom javára. Fel kell tehát tennünk a kérdést, hogy

erkölcsi, szellemi és anyagi javainknak kik az őrzi az erdélyi magyarságban? Hiszen elsősorban ettől függ, milyen szemszögből tárgyaljuk jelen helyzetünket és hogy józan ésszel mit tehetünk jövődönk érdekében.

Egy bizonyos: az erdélyi magyarság nyolcvan százaléka falusi kisbirtokos és munkás. Azt is nyugodtan elmondhatjuk, hogy nemzeti javainknak és erőinknek elsősorban a nép az őrízje. Ebből a kettőből természetesen következik, hogy társadalmunkat a népünk megerősítése és megtartása céljából kell átformálnunk és jövődőt csak erre a rétegre építhetünk. Gondunk és törekvésünk, mely a nép felé irányul, teljes mértékben a munkásságé is, de viszonzásul a munkásságnak be kell látnia, hogy a néppel erőslánc fűzi össze, mely a nemzeti érdekek védelmére közösséget parancsol. Így nép és munkásság között létkérdésekben eltűnik a választófal, mely a nemzeti erőt gyöngítette azelőtt. A középosztály lassanként a nép nevelő szerepét veszi át s nevelése folytán idővel maga is népi vérrel és teljes közösségi érzéssel telítődik meg. Feljebb az előjogok eltűnnek és az arisztokrácia megszűnik, mint osztály. Így azok a választófalak is ledőlnek, amelyek urat és falusit még ma is szembeállítanak egymással: s végül egy kisebbségi nép egységes társadalmá áll előttünk, mely erkölcsi és nemzeti alapon álló népi demokrácia.

Három nap megbeszélései bizonyára megépítik és bizonyára mindenki számára megvilágítják ezt az odavetett gondolatot. Mindenki felelős a munkában: mutassatok hát emelkedett lélekkel utat! És ahogy férfiakhoz illik, adjátok vissza a szónak erkölcsi tartalmát, nemzeti súlyát és emberi hitelét. Gondoljatok arra, hogy vizsgán álltok népetek előtt s hogy az erdélyi magyarság történelme rajtatok keresztül azt a generációt fogja megmérni, amely ma a legnagyobb felelősséggel tartozik népének. Legyen mindenkinek eltökélt vágya, hogy ő nem fog könnyűnek találtatni.

Hősnek kell lenni!

És miért ne lehetnétek, hiszen hősei, isteni törvény szerint, minden népnek vannak súlyos időkben.